1941 -
1945

Бөрйән район үҙәкләштерелгән китапханалар системаһы
Исламбай ауыл китапханаһы

Бөйөк Еңеүҙең 75 йыллығына арналған район конкурсы

«Бөйөк Ватан һуғышы минең ғаиләм тарихында»

Автор: Хәйбуллин Рушан Фәнис улы
Етәксеһе: Әхмәтйәнова Флүзә Батыр ҡыҙы

1941 - 1945

Һуғыш... 1941-1945

Һуғыш... Миллионлаған кешеләрҙең ғүмерен өҙгән, беҙҙең бөгөнгө бәхетле тормошобоҙ өсөн ҡан ҡойҙорған ҡәһәрле һуғыш. Яуыз дошманды еңгәнсе беҙҙең илебеҙгә йән аямай дүрт йыл һуғышырға, егерме миллондан ашыу кеше ғүмерен ҡорбан итергә тура килде. Гитлерсылар беҙҙең илебеҙгә генә лә 1710 ҡаланы һәм 70 меңдән артыҡ ауылды талап, ҡыйратып яндырып үттеләр... Ләкин кешелеккә үлем янаған фашизм үҙенең өңөнә ҡыуып алып барылып дөмөктөрөлдө, рейхстаг түбәһенә совет һалдаты ЕҢЕҮ С[illegible]рағын ҡаҙаны.

1941 -
1945

Беҙҙең райондан да күп кенә ир - егеттәребеҙ ҡулдарына ҡорал алып илде һаҡларға тип яуға оҙатыла. Шуныһы үкенесле, һуғыш йылдары беҙҙән йыраҡлашҡан һайын яу - ғәрәсәт күргән ветерандарыбыҙҙың сафы ла һирәгәйә бара. Ләкин уларҙың күрһәткән батырлыҡтары мәңге онотолмай - улар һаман иҫтә, ил, халыҡ хәтерендә.

1941 - 1945

Ауылыбыҙ ғорурлығы

Тыуған ерем һәм азат ил өсөн,
тыуасаҡ таң һәм матур көн өсөн,
ҡорбан булған яугирҙарыбыҙҙың
береһе ҡартатайым **Хәйбуллин Хәмит Сабит улы** хаҡында
һөйләмәксемен.

1941 -
1945

Хәмит олатай 1918 йылдың сатлама һыуыҡ ғинуар айында Исламбай ауылында урта хәлле крәҫтиән ғаиләһендә тыуған. Ул тормоштоң бөтә ауырлыҡтарын күреп, яҙмыш һынауҙарында сыныҡып, етемлек, ғазаптарына кисереп үҫә. «Киров» колхозында малсылыҡта эшләй. Ағас ҡырҡа, мал аҙығы әҙерләй. Сәғиҙә өләсәйем һөйләгән иҫтәлек – хәтирәләрҙән иҫләүенсә, өләсәй менән олатайыҙың бала саҡ йылдары бергә үтә. Инде буй еткереп, үҙ аллы тормошҡа аяҡ баҫтыҡ тигәндә, фашист илбаҫарҙары илебеҙгә баҫып инә.

Олатайҙың иңенә 1940 -1945 йылдарҙа ауыр һәм яуаплы хеҙмәт – үҙ Ватанын һаҡлау бурысы төшә.

1945 йылдың апрель айы. Совет ғәскәрҙәре фашист илбаҫарҙарын Германияға табан ҡыуа. 70-се армияның 96-сы уҡсылар корпусын сираттағы ҡаты алыш көтә: **уларға Висла йылғаһының теге яҡ ярын дошмандарҙан азат итеү бурысы йөкмәтелә**. Йылға аша сығыу бөтөнләй мөмкин түгел, дошмандар, бар көсөн һалып, оборона тота. Һалдаттарға һыуға төшөү менән берәм-берәм ҡырыла. Висла йылғаһы ҡыҫҡа ғына ваҡыт эсендә ҡан төҫөнә мансыла. Һыуға ямғыр кеүек пуля яуа. Башты күтәреп ҡарарлыҡ та мөмкинселек юҡ.

Разведчик олатайым беренселәрҙән булып һыуға ташлана. Дуҫтарының хәрәкәтһеҙ ҡалған кәүҙәләрен күреп бер аҙ ҡаушап ҡала, ләкин үҙен тиҙ генә ҡулға алып, алға ынтыла. Йылғаның уртаһына еттем тигәндә, көслө шартлау яңғырай. Олатайҙың уң яҡ ҡулына һәм ҡабырғаһына йәҙрә ярсығы тейә. Хәле тамам бөтөп, күҙ алды ҡараңғылана башлағас ҡына, ул аяғының ергә тейеүен тоя һәм һуңғы көсөн йыйып, ярға сыға...

Был ҡанлы алышта уларҙың разведка төркөмөнән ни бары **6 кеше генә тере ҡала.** Шулай итеп, күп юғалтыуҙар менән егеттәр ҡуйылған бурысты үтәй. Висла йылғаһының аръяғы фашистарҙан таҙартыла. Ауыр йәрәхәтләнгән олатайым, ҡыҙғанысҡа ҡаршы, Германияға тиклем бара алмай. Ҡаты яраланған олатайҙы госпиталгә оҙаталар. Госпителдә аңына килә алмай көндәр буйы хәрәкәтһеҙ ятҡан олатайҙы шәфҡәт туташтары **«Был кешегә барыбер йән кермәç» тип, мәйеттәр янына сығарып һалалар** һәм яугир хаҡын да бөтөнләй оноталар.

Күпмелер ваҡыт үткәс, иҫенә килгән олатай үҙенең ҡайҙа ятҡанлығын аңламай. Ул бер ҡулы ярҙамында шыуышып йөрөй торғас, ишек асылып китә һәм бүлмәгә һүрән генә яҡтылыҡ тарала. Үләләр бүлмәһенән шыуышып сығып килгән һалдатты күреп шәфҡәт туташтары шаҡ ҡаталар. Шулай ҡыҫҡа ғына ғүмер эсендә ул бер тапҡыр үлеп терелә. Госпиталдә алты ай буйы дауаланғандан һуң, һыңар ҡулы зәғиф килеш, Башҡортостанға әйләнеп ҡайта.

1940 йылда уҡ хеҙмәткә алынып, инде 6 йылдан һуң тыуған яғына әйләнеп ҡайтҡан олатайым, бер ҡулы йөрөмәһә лә, ҡайтыу менән баштан-аяҡ эшкә сума, колхозды күтәреүҙә ҡатнаша.

Ут-һыуҙарҙы үтеп, ауыр тән яралары алып, үҙенең Тыуған ил алдындағы бурысын намыҫ менән үтәгән Хәмит олатайым 1986 йылда 66 йәшендә генә яҡты донъя менән хушлаша.

...Ҡаршы яҡ ярға беренселәрҙән булып сыҡҡаны һәм ҡаһарман батырлығы өсөн, 70-се армия командующийы, Хәмит олатайымды Советтар Союзы Геройы исеменә тәҡдим итә. Ләкин билдәһеҙ сәбәптәр арҡаһында, был исем тапшырылған урыҫ егеттәре араһында олатайымдың исеме булмай сыға... Ә башҡорт һалдаты олатайыма ордендар ғына эләгә. Хәйер, “эләгә” тиеү ҙә дөрөҫ үк түгел, сөнки был наградалар олатайыма бөтөнләй бирелмәй ҡала....

Ә... 2001 йылдың 9 май байрамы алдынан Бөрйән районы Исламбай ауылында йәшәүсе хеҙмәт ветераны Сәғиҙә өләсәйемә райондың хәрби комиссариатынан: «Һеҙҙең иптәшегеҙ Хәйбуллин Хәмит Сабит улы 1945 йылда күрһәткән батырлыҡтары өсөн Ҡыҙыл Байраҡ һәм 2-се дәрәжә «Бөйөк Ватан һуғышы» ордендары менән бүләкләнгән, шуларҙы килеп алығыҙ!» - тигән саҡырыу хаты килеп төшә.

Сәғиҙә менән Хәмит Хәйбуллиндар, иңгә-иң терәшеп, 40 йылға яҡын бергә йәшәне

Иле, халҡы алдында үҙ бурысын намыҫ менән үтәгән олатайымдың үҙ хеҙмәте өсөн баһаһын күрмәйенсә был донъянан китеп барыуы, бер түгел ике орденын үҙ ҡулдары менән күкрәгенә тағып тыуған ауылы урамынан бер уҙа алмауы бигерәк үкенес...

Олатайымдың миҙалдары

Олатайымдың ордендары:

II дәрәжә «Бөйөк Ватан һуғышы»

«Ҡыҙыл Байраҡ» ордены

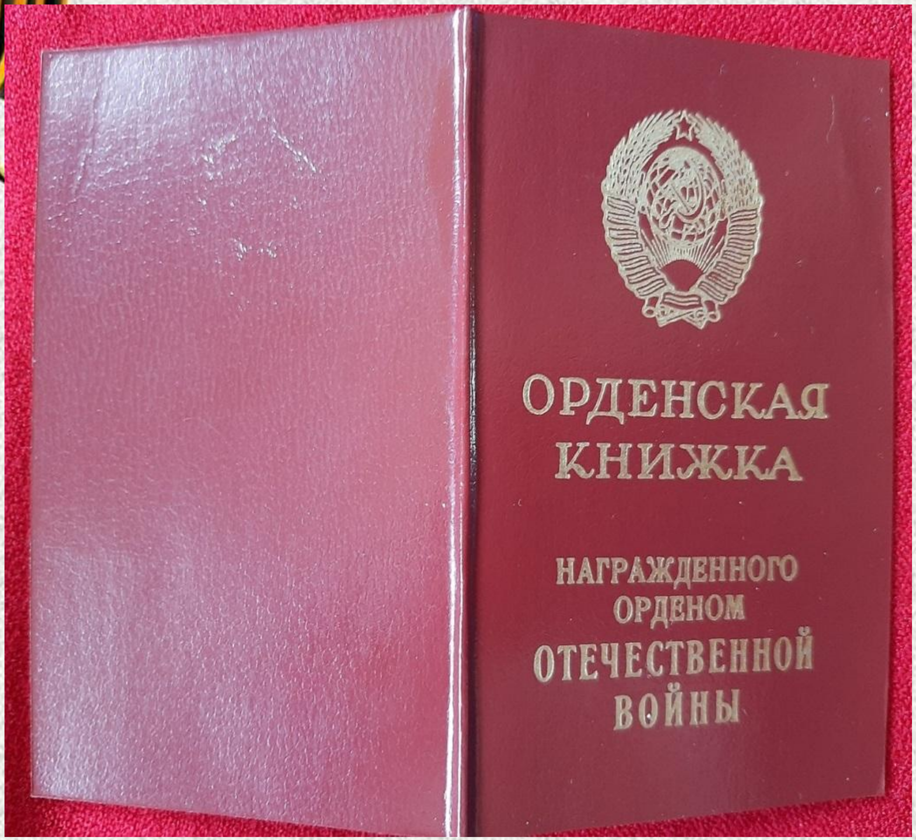

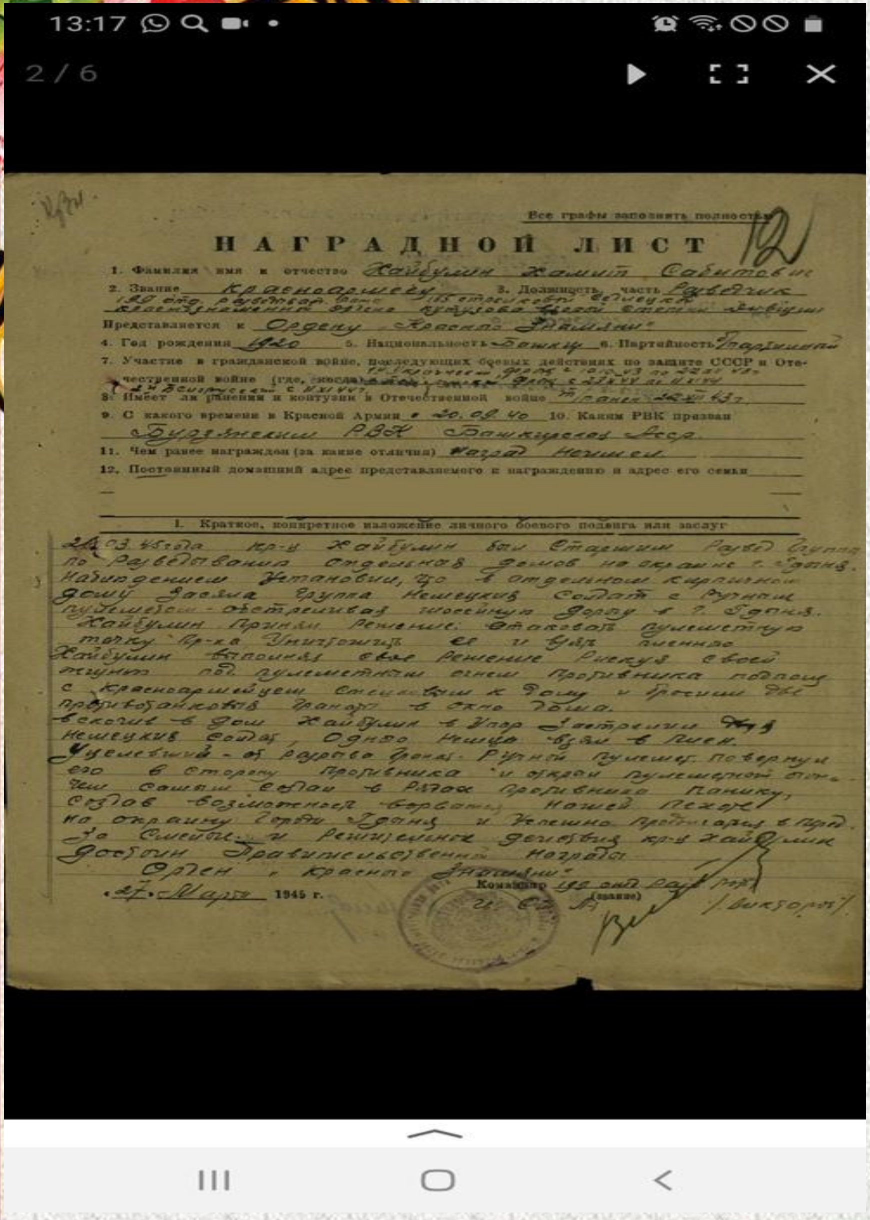
13:17
2 / 6
Все графы заполнить полностью
НАГРАДНОЙ ЛИСТ
1. Фамилия имя и отчество Хайбуллин Хамит Сабитович
2. Звание красноармеец 3. Должность, часть разведчик
Представляется к Ордену «Красной Звезды»
4. Год рождения 1920 5. Национальность башкир 6. Партийность
7. Участие в гражданской войне, последующих боевых действиях по защите СССР и Отечественной войне (где, когда)
8. Имеет ли ранения и контузии в Отечественной войне
9. С какого времени в Красной Армии с 20.09.40 10. Каким РВК призван
Бураевским РВК Башкирская АССР
11. Чем ранее награжден (за какие отличия) наград не имеет
12. Постоянный домашний адрес представляемого к награждению и адрес его семьи
I. Краткое, конкретное изложение личного боевого подвига или заслуг
1945 г.
Командир

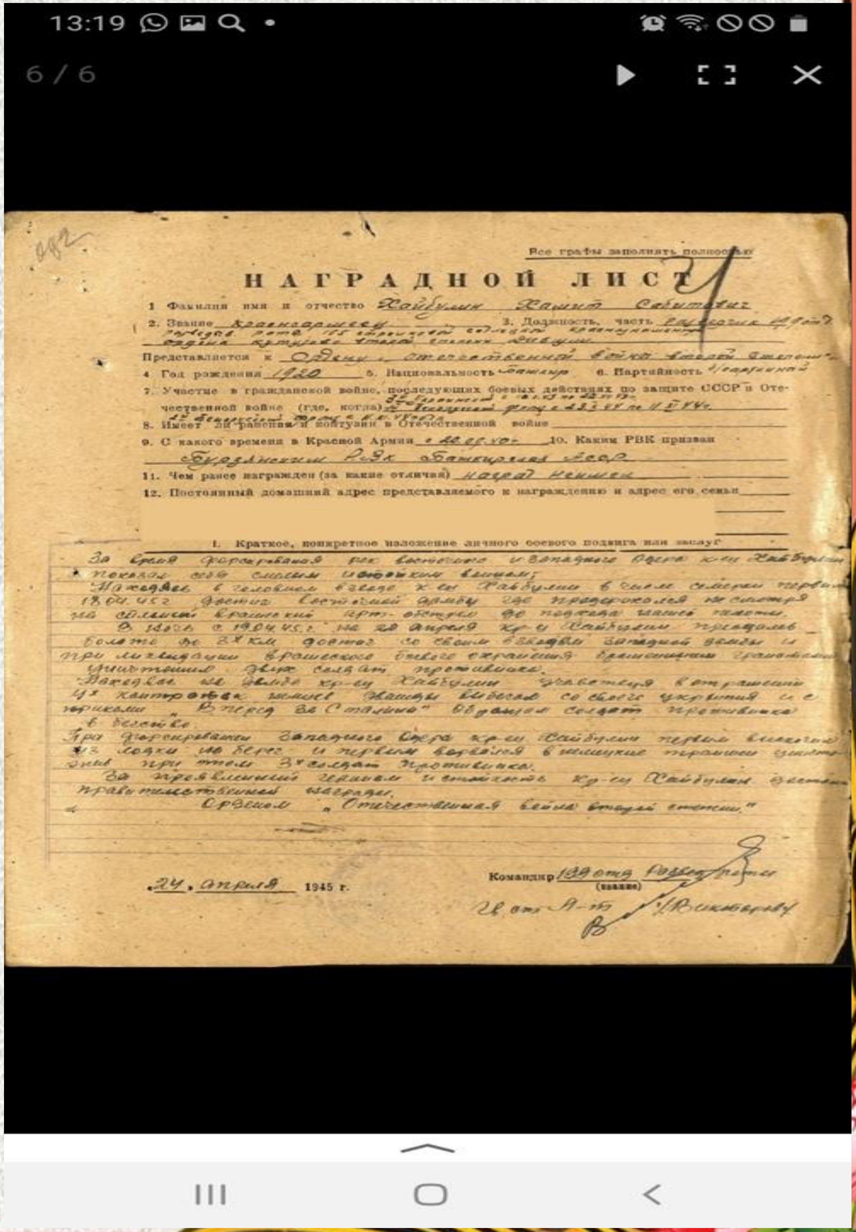
13:19
6 / 6
Все графы заполнить полностью
НАГРАДНОЙ ЛИСТ
1. Фамилия имя и отчество Хайбуллин Хамит Сабитович
2. Звание красноармеец 3. Должность, часть
Представляется к Ордену Отечественной войны второй степени
4. Год рождения 1920 5. Национальность башкир 6. Партийность
7. Участие в гражданской войне, последующих боевых действиях по защите СССР и Отечественной войне (где, когда)
8. Имеет ли ранения и контузии в Отечественной войне
9. С какого времени в Красной Армии 10. Каким РВК призван
Бураевским РВК Башкирская АССР
11. Чем ранее награжден (за какие отличия) наград не имеет
12. Постоянный домашний адрес представляемого к награждению и адрес его семьи
I. Краткое, конкретное изложение личного боевого подвига или заслуг
24 апреля 1945 г.
Командир

Сталиндан алған «Рәхмәт» ҡағыҙы

Звание Красноармейцу

Фамилия, имя, отчество Хайбулину

Хамиту Сабитовичу

Вам, участнику боев за овладение городом БЫТУВ (БЮТОВ) приказом Верховного Главнокомандующего Маршала Советского Союза товарища СТАЛИНА от 7 марта 1945 года № 296 за отличные боевые действия объявлена БЛАГОДАРНОСТЬ.

КОМАНДИР ЧАСТИ

гв. ст. лейтенант [illegible]

Олатайым, өләсәй һәм балалары менән

Тәбиғәт ҡосағында балалары һәм ейәнсәрҙәре менән

1941 - 1945

Тыуған ер, азат ил өсөн ҡорбан булған олатайымдың исемен мәңгеләштереп, ауылдаштары Исламбай ауылының бер урамын олатайымдың исеме менән йөрөтәләр.

Үҙе тере саҡта батырлығы өсөн баһаланмай ҡалған бабай

1941 - 1945

Хөрмәтле яугирҙәребеҙ, һеҙ күрһәткән батырлыҡтар бер ваҡытта ла онотолмаҫ, һеҙҙең ҡаһарманлыҡ алдында баш эйәбеҙ!

1941 - 1945

Иғтибарығыҙ өсөн ҙур рәхмәт!